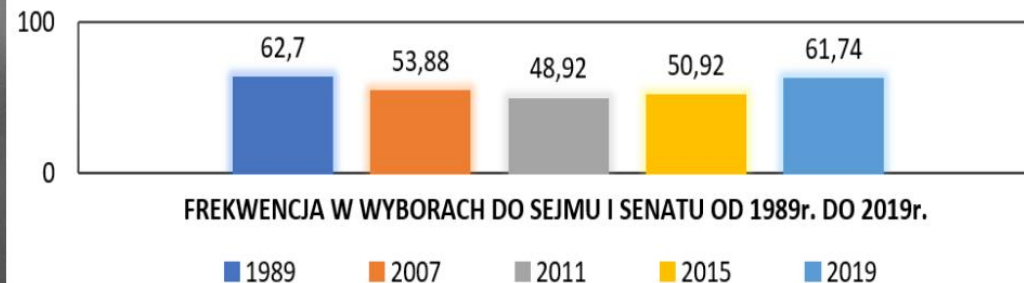

Partycypacja obywatelska w Polsce: determinanty, konsekwencje i metody aktywizacji społecznej

Cele raportu

- Frekwencja w wyborach parlamentarnych do Sejmu i Senatu w październiku 2019r. wyniosła 61,74%. To najlepszy wynik od czasu historycznych wyborów w czerwcu 1989r. Choć rezultat ten może napawać optymizmem, okazuje się, że wśród osób, które zdecydowały się zrezygnować ze swoich praw do głosowania przeważają osoby najmłodsze. Trend ten widoczny był również w przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego, które odbyły się w maju 2019r.
- Czy Młodzi Polacy i młode Polki rzeczywiście niechętnie angażują się w polityczne oraz obywatelskie działania? Jak bardzo w tej materii odbiegają od osób w wieku średnim oraz najstarszych Polek i Polaków?
- Celem niniejszego raportu jest bliższe przyjrzenie się tej kwestii i sprawdzenie jak wiek przekłada się podejmowanie różnych form aktywności obywatelskiej i politycznej.

I
Voted

Metoda

- Raport składa się z dwóch badań. Pierwsza część (badanie I) została przeprowadzona na reprezentatywnej próbie dorosłych Polaków (N=1049), zaś część druga (badanie II) została przeprowadzona na reprezentatywnej próbie dorosłych młodych Polaków (18-25 lat, N=570).
- W ten sposób zbadano zachowania partycypacyjne najpierw na ogólnej próbie Polaków, a następnie pogłębiono to zagadnienie na docelowej dla tego projektu próbie młodych Polaków.
- Charakterystyka demograficzna obu prób znajduje się na kolejnych stronach raportu.
- Aby zmierzyć zachowania partycypacyjne wśród Polaków i Polek wchodzących w skład różnych grup wiekowych, w badaniu I wykorzystaliśmy fragmenty narzędzia stworzonego przez Talo i Mannarini (2014).
- Pod lupę wzięto następujące czynniki:
 - I. Ogólny brak zaangażowania
 - II. Partycypację obywatelską
 - III. Aktywizm
 - IV. Zachowania proekologiczne
- W badaniu I użyto powyżej opisaną skalę, której treści są na poziomie nieco bardziej abstrakcyjnym (badanych pytano, na ile dane zachowanie partycypacyjne do nich pasuje). W badaniu II zaś pytaliśmy o konkretne zachowania: jak często młodzi Polacy partycypowali w dany sposób.

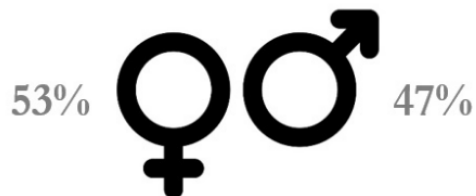
Badanie 1:
partycypacja obywatelska i polityczna:
badanie na reprezentatywnej próbie
dorosłych Polaków

Metoda badania i charakterystyka demograficzna próby ogólnopolskiej

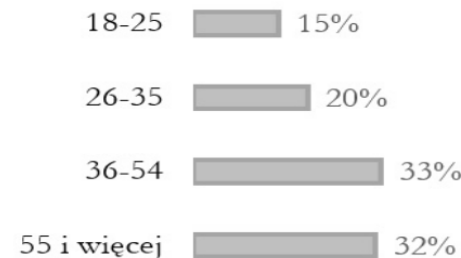

Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej próbie dorosłych Polaków, N=1049. Posłużono się metodą CAWI (Computer Assisted Web Interview). Pomiar został zrealizowany na ogólnopolskiej, losowo-kwotowej próbie, gdzie kwoty są dobierane wg reprezentacji w populacji dorosłych Polaków dla płci, wieku i wielkości miejscowości zamieszkania.

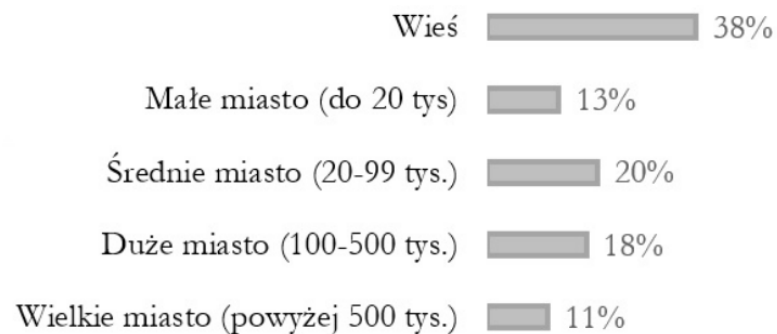
Płeć

Wiek

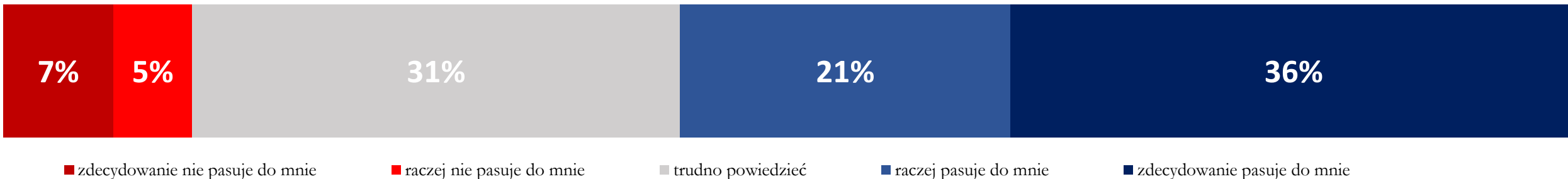

Miejsce zamieszkania

N=1049

Badanie 1: Głosuję w wyborach

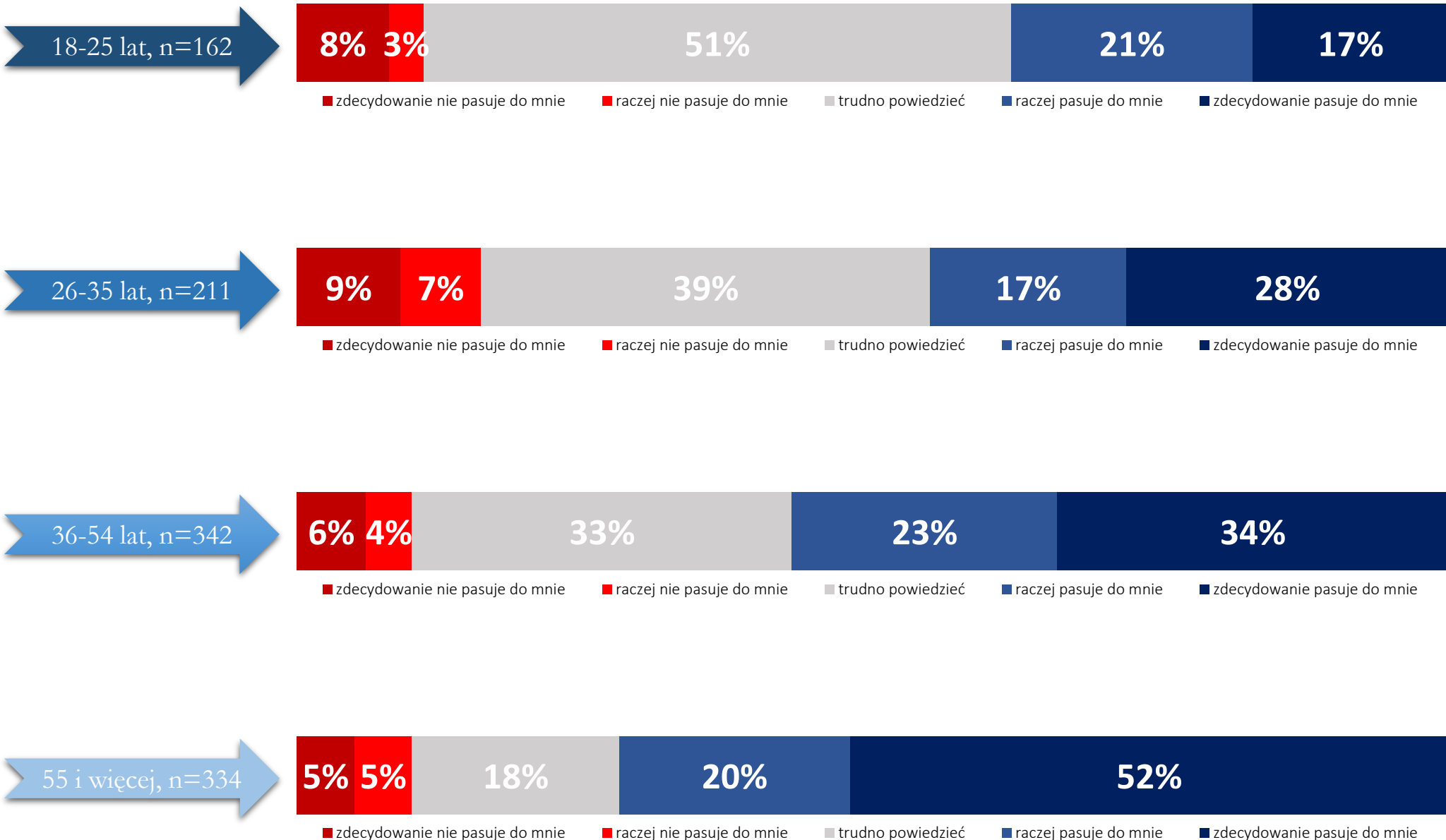
NIE GŁOSUJĘ: 12% versus **GŁOSUJĘ: 57%**

TRUDNO POWIEDZIEĆ: 31%

Głosowanie w wyborach to aktywność, z którą utożsamia się ponad połowa Polaków. Jedynie 12% Polaków odcina się od tego typu działań. Wynik ten może wydawać się dość optymistyczny. Budzi jednak pewne wątpliwości – mając na uwadze, że liczba osób niegłosujących w wyborach do sejmu i senatu w ciągu ostatnich 30 lat wahała się między 37%, a 49%. Aż 31% Polaków nie potrafi określić na ile głosowanie w wyborach jest zachowaniem dla nich typowym. Ucieczka od udzielenia jednoznacznej odpowiedzi (trudno powiedzieć: 31%) może sugerować, że Polacy, którzy nie głosują w wyborach niechętnie przyznają się do tego.

N=1049

Badanie 1: Głosuję w wyborach

Im starsi respondenci, tym większa skłonność do oddawania głosu w wyborach.

Wraz z wiekiem zmniejszała się przede wszystkim tendencja do unikania odpowiedzi (na korzyść deklaracji udziału w wyborach).

Badanie 1: różne wymiary partycypacji

Badanym zadano szereg pytań dotyczących różnych wymiarów partycypacji obywatelskiej. Badani odpowiadali na skali od 1 (zdecydowanie nie pasuje do mnie) do 5 (zdecydowanie pasuje do mnie). Pytania te utworzyły cztery czynniki.

Badanych pytano o (stwierdzenia pogrupowane według czynników):

Brak zaangażowania (r) $\alpha = .82$

1. Nie czyta gazet i nie ogląda programów, które poruszają tematykę polityczną.
2. Uważa, że polityka jest nieinteresująca i bezużyteczna.
3. Unika rozmów na tematy polityczne.
4. Ma obojętny stosunek wobec polityki.

Partycypacja obywatelska $\alpha = .65$

5. Rozmawia na tematy polityczne ze swoimi znajomymi.
6. Pisze listy do redakcji gazet.
7. Kupuje gazety i ogląda programy, poświęcone tematom politycznym.
8. Działa w organizacjach społecznych/obywatelskich/religijnych.

Aktywizm, $\alpha = .74$

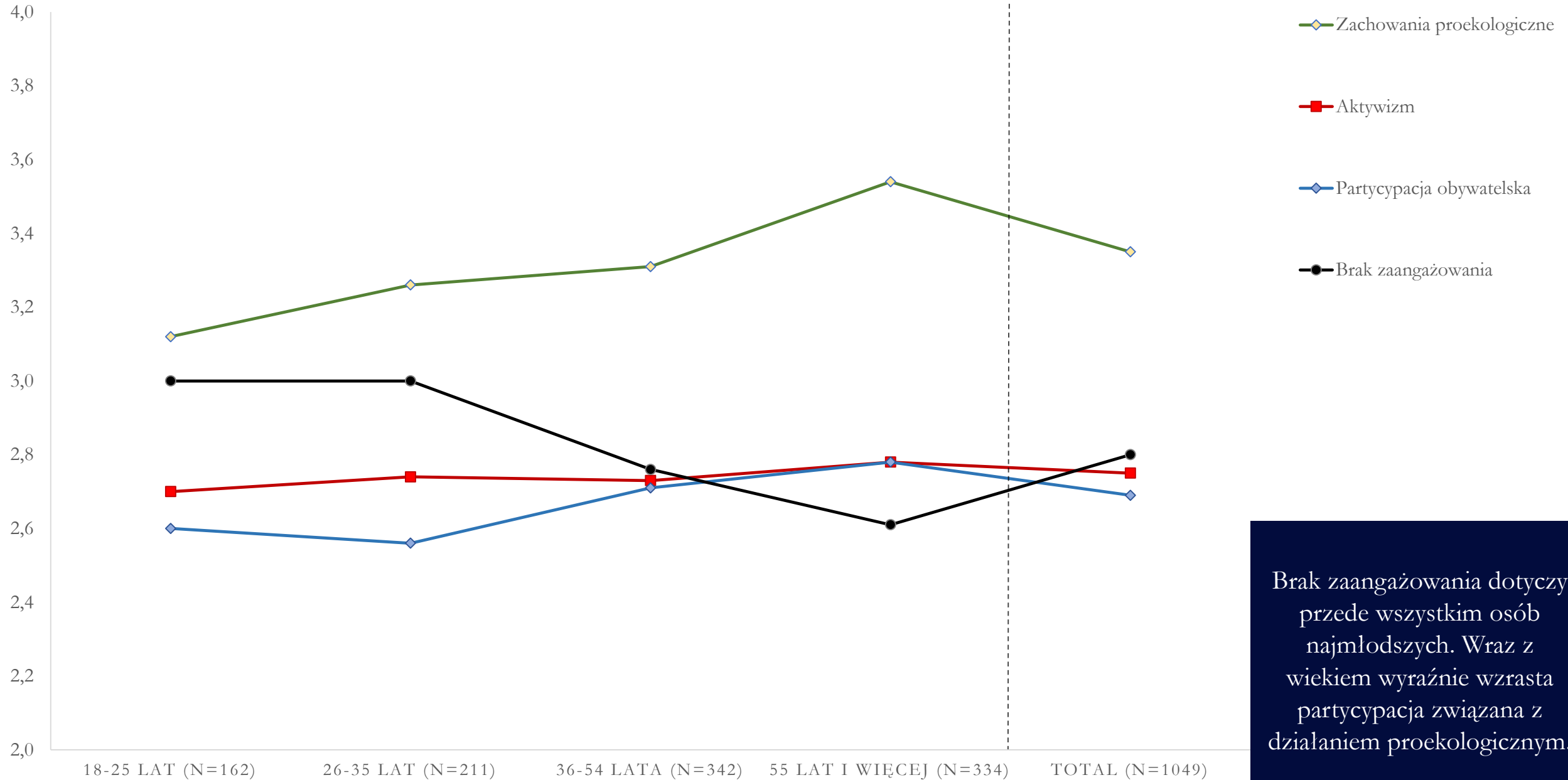
9. Celowo rezygnuje z pewnych produktów (ze względów etycznych, światopoglądowych).
10. Podpisuje petycje.
11. Bierze aktywny udział w ruchach społecznych.
12. Uczestniczy w strajkach, protestach, demonstracjach.

Zachowania proekologiczne $\alpha = .76$

13. Prowadzi prospołeczny styl życia (wegetarianizm, antykonsumpcjonizm).
14. Segreguje śmieci.
15. Dbą o to, by produkty, których używa, nie
16. szkodziły środowisku.
17. Wybiera produkty marek, które wspierają środowisko.
18. Kupuje energooszczędne produkty i urządzenia.
19. Przekonuje znajomych i/lub członków rodziny, aby nie kupowali produktów szkodliwych dla środowiska.

N=1049

Badanie 1: różne wymiary partycytacji

Brak zaangażowania dotyczy przede wszystkim osób najmłodszych. Wraz z wiekiem wyraźnie wzrasta partycypacja związana z działaniem proekologicznym.

Badanie 1: brak zaangażowania

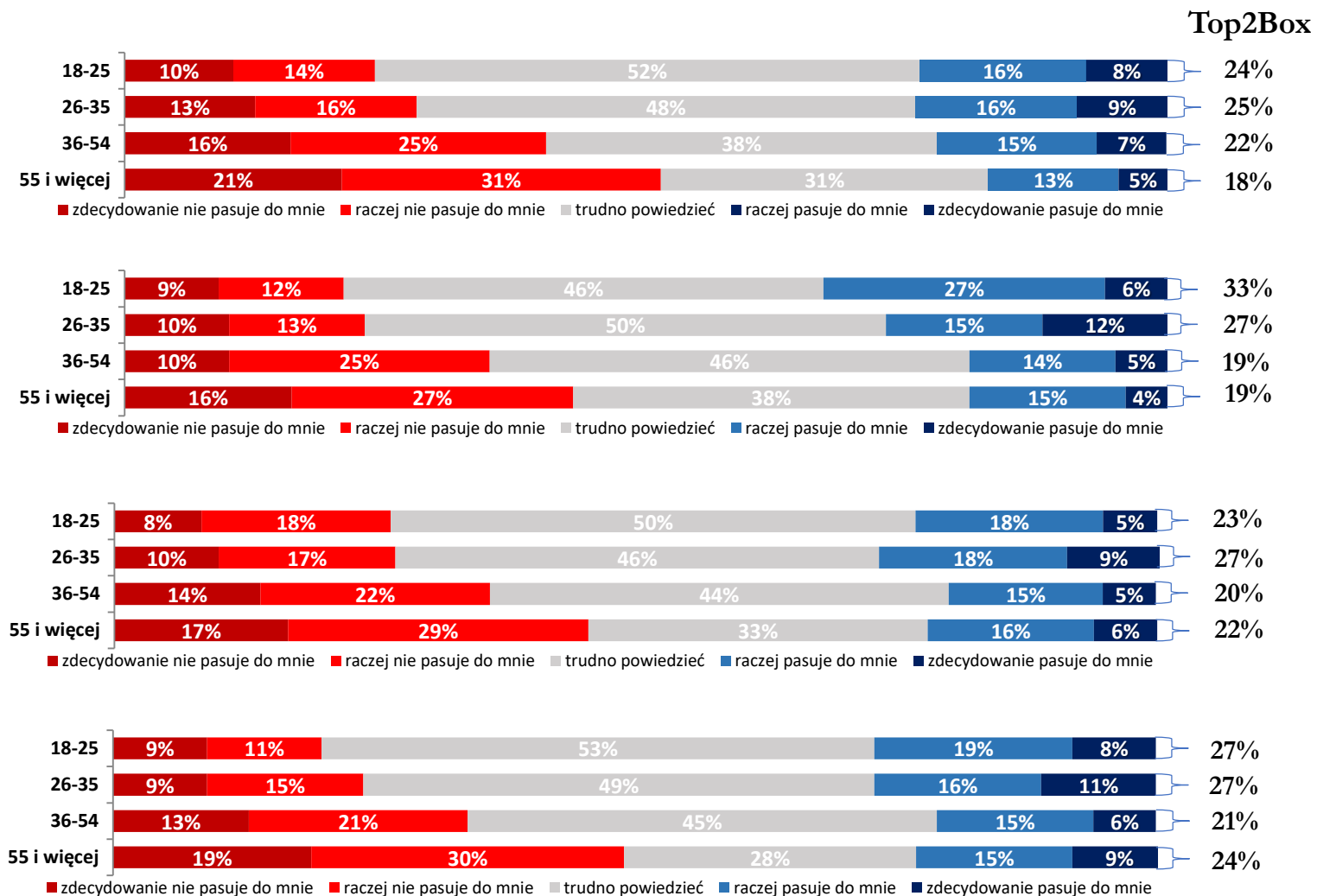
Polityka jest przede wszystkim domeną osób starszych (powyżej 55 roku życia). Najmłodszy Polacy najczęściej ze wszystkich grup wiekowych postrzegają politykę jako nieinteresującą i bezużyteczną.

1. Nie czyta gazet i nie ogląda programów, które poruszają tematykę polityczną.

2. Uważa, że polityka jest nieinteresująca i bezużyteczna.

3. Unika rozmów na tematy polityczne.

4. Ma obojętny stosunek wobec polityki

Badanie 1: partycypacja obywatelska

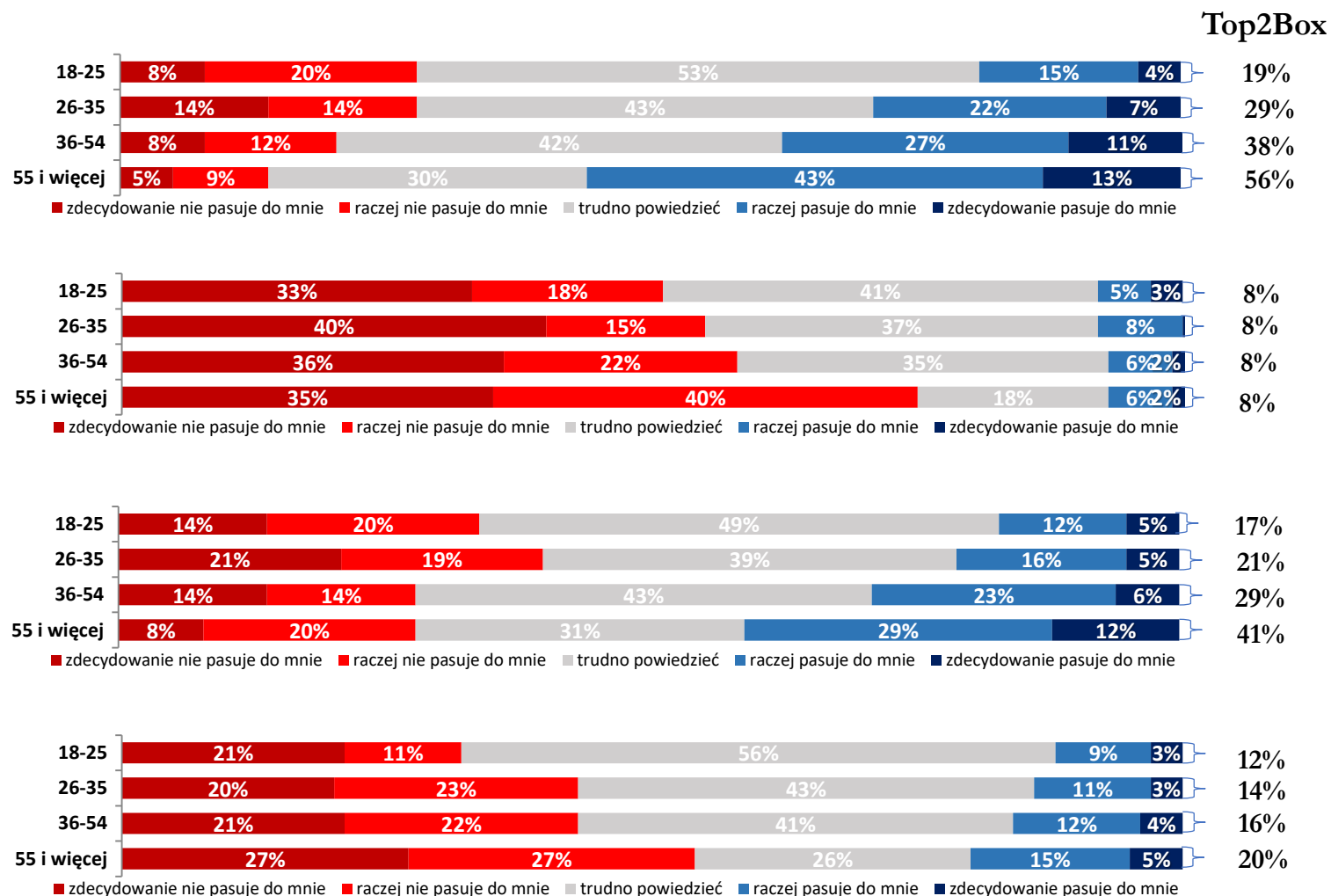
Rozmowy na tematy polityczne, kupowanie gazet oraz oglądanie programów poświęconych tematom politycznym to zachowania które najczęściej towarzyszą najstarszym Polakom (55 lat i więcej). Najmłodszy Polacy nie tylko rzadko poszukują artykułów, czy programów telewizyjnych związanych z polityką, ale równie niezbyt chętnie poruszają tematy polityczne ze swoimi znajomymi.

5. Rozmawia na tematy polityczne ze swoimi znajomymi.

6. Pisze listy do redakcji gazet.

7. Kupuje gazety i ogląda programy, poświęcone tematom politycznym.

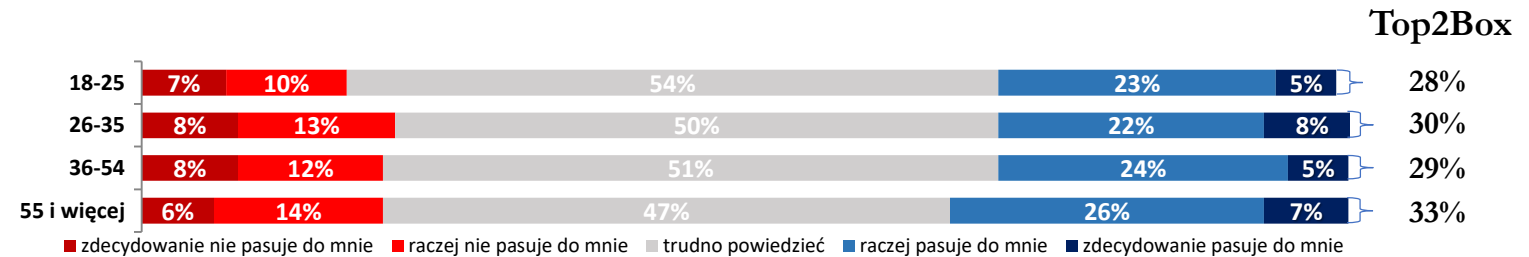
8. Działa w organizacjach społecznych/obywatelskich/religijnych.

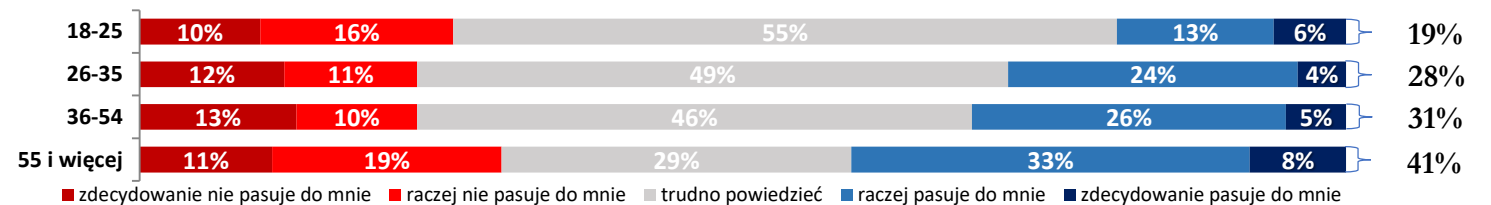
Badanie 1: aktywizm

Aktywizm również nie okazał się domeną najmłodszych Polaków. Co więcej, pewne jego formy (np. podpisywanie petycji, branie aktywnego udziału w ruchach społecznych) zdecydowanie przeważały u osób najstarszych (55 lat i więcej).

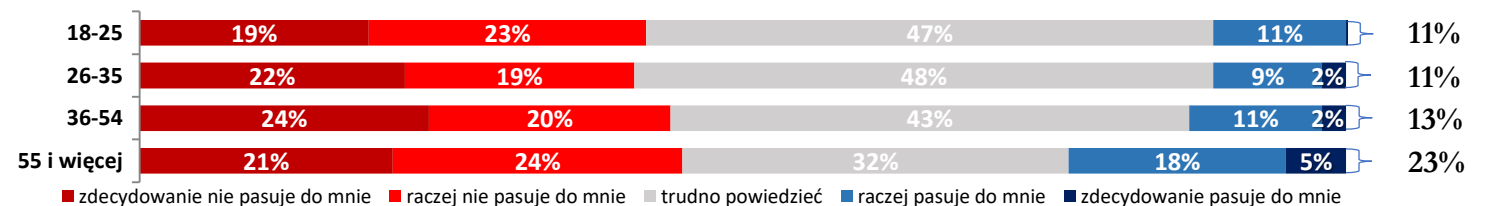
13. Celowo rezygnuje z pewnych produktów (ze względów etycznych, światopoglądowych).

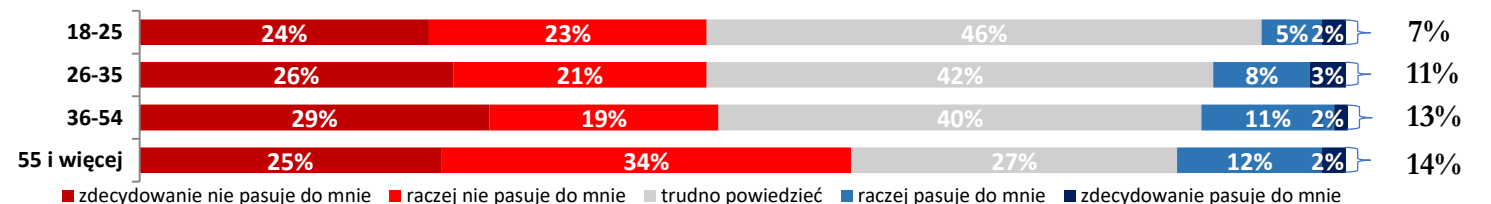
14. Podpisuje petycje.

15. Bierze aktywny udział w ruchach społecznych.

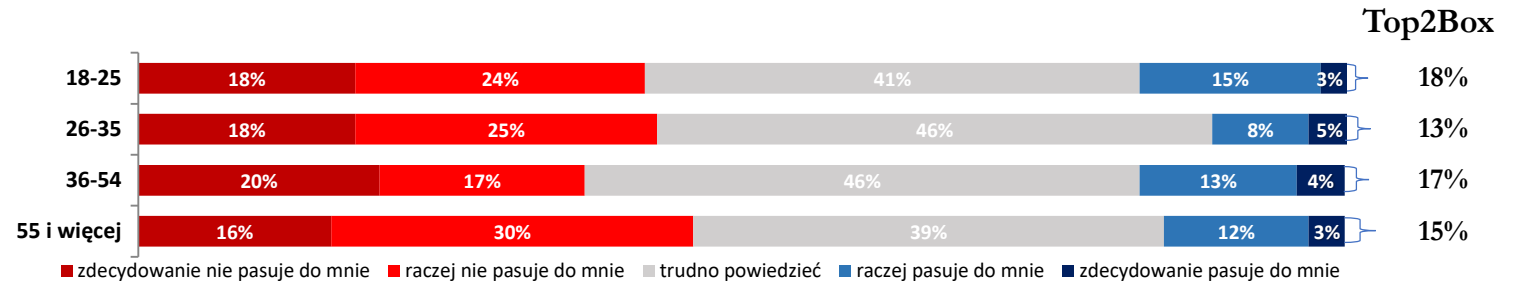
16. Uczestniczy w strajkach, protestach, demonstracjach.

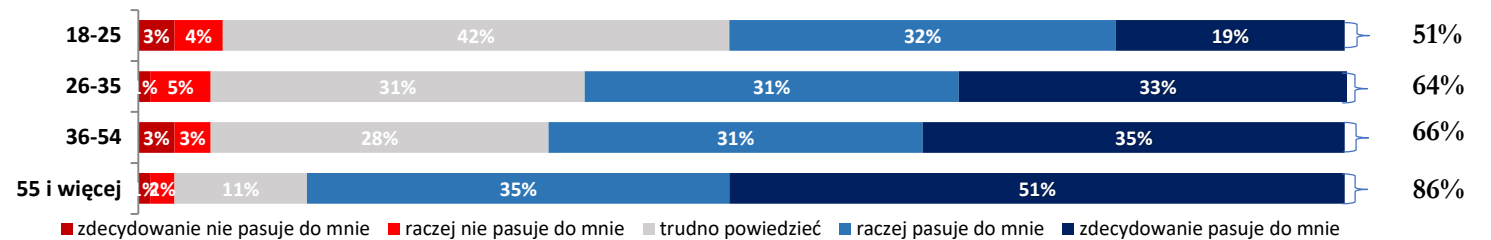
Badanie 1: zachowania proekologiczne

Dbłość o środowisko również okazała się przeważać u najstarszych Polaków. To właśnie oni najczęściej segregują śmieci, a także dbają o to, by produkty, których używają, nie szkodziły środowisku.

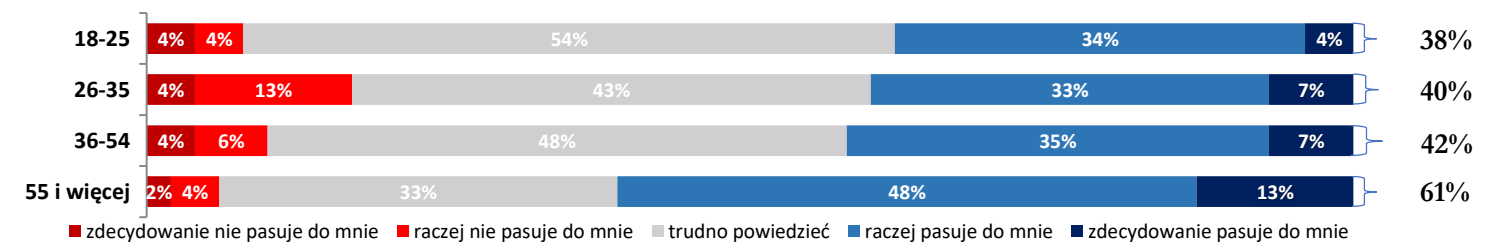
17. Prowadzi prospołeczny styl życia (wegetarianizm, antykonsumpcjonizm).

18. Segreguje śmieci.

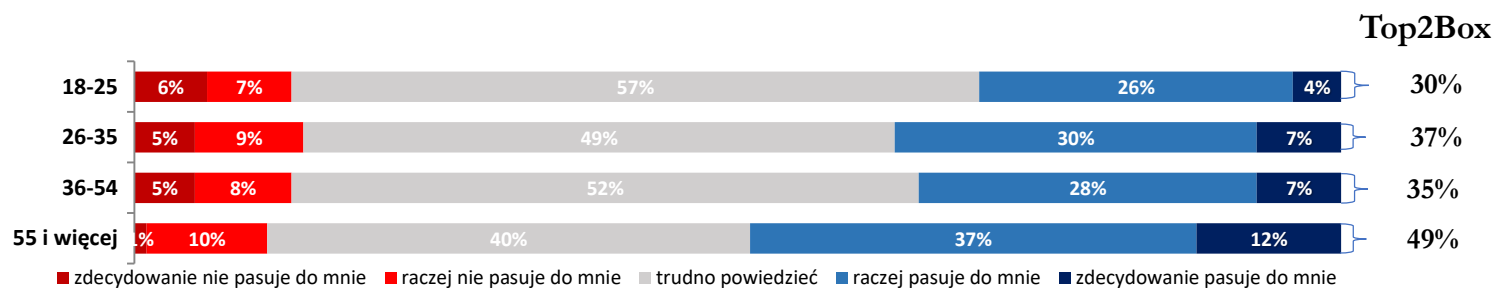
19. Dbą o to, by produkty, których używa, nie szkodziły środowisku.

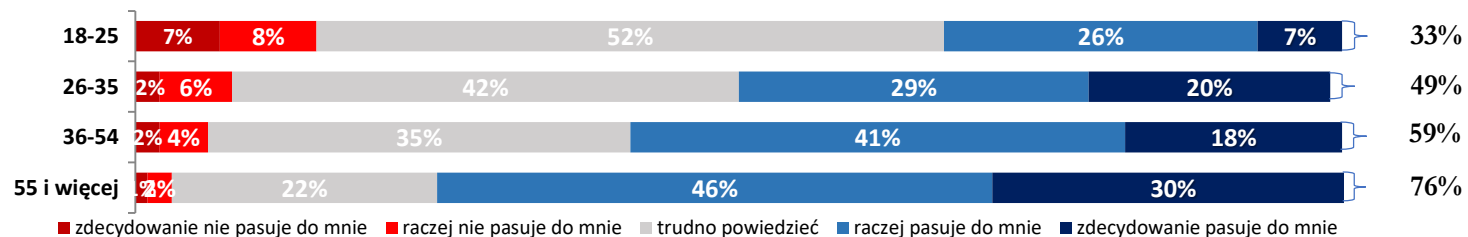
Badanie 1: zachowania proekologiczne

Najstarsi Polacy również najczęściej kupują energooszczędne urządzenia i przekonują swoich bliskich do włączenia się w działania na rzecz środowiska. Najmłodszy Polacy są zdecydowanie najmniej zainteresowani tymi kwestiami.

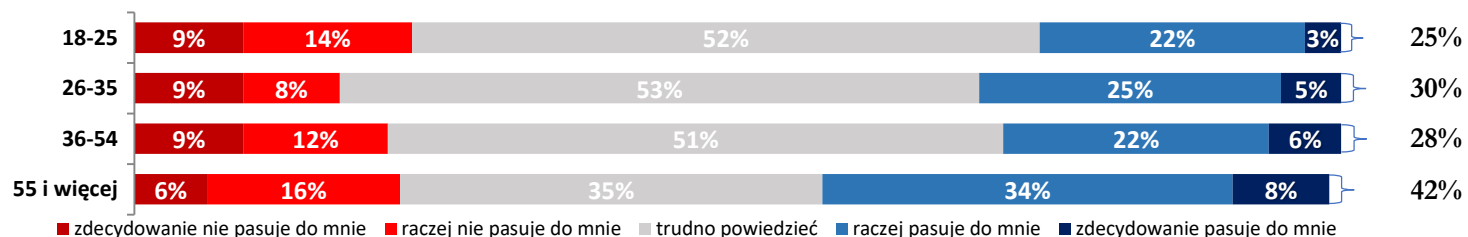
20. Wybiera produkty marek, które wspierają środowisko.

21. Kupuje energooszczędne produkty i urządzenia.

22. Przekonuje znajomych i/lub członków rodziny, aby nie kupowali produktów szkodliwych dla środowiska.

Badanie 2:
Młodzi Polacy w działaniu -
aktywność społeczno-polityczna

Metoda badania i charakterystyka demograficzna próby młodych Polaków

Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej próbie młodych dorosłych Polaków (18-25 lat), N=570.

Posłużono się metodą CAWI (Computer Assisted Web Interview). Pomiar został zrealizowany na ogólnopolskiej, losowo-kwotowej próbie, gdzie kwoty są dobierane wg reprezentacji w populacji (młodych) dorosłych Polaków dla płci, wieku i wielkości miejscowości zamieszkania.

Płeć

Wiek

Miejsce zamieszkania

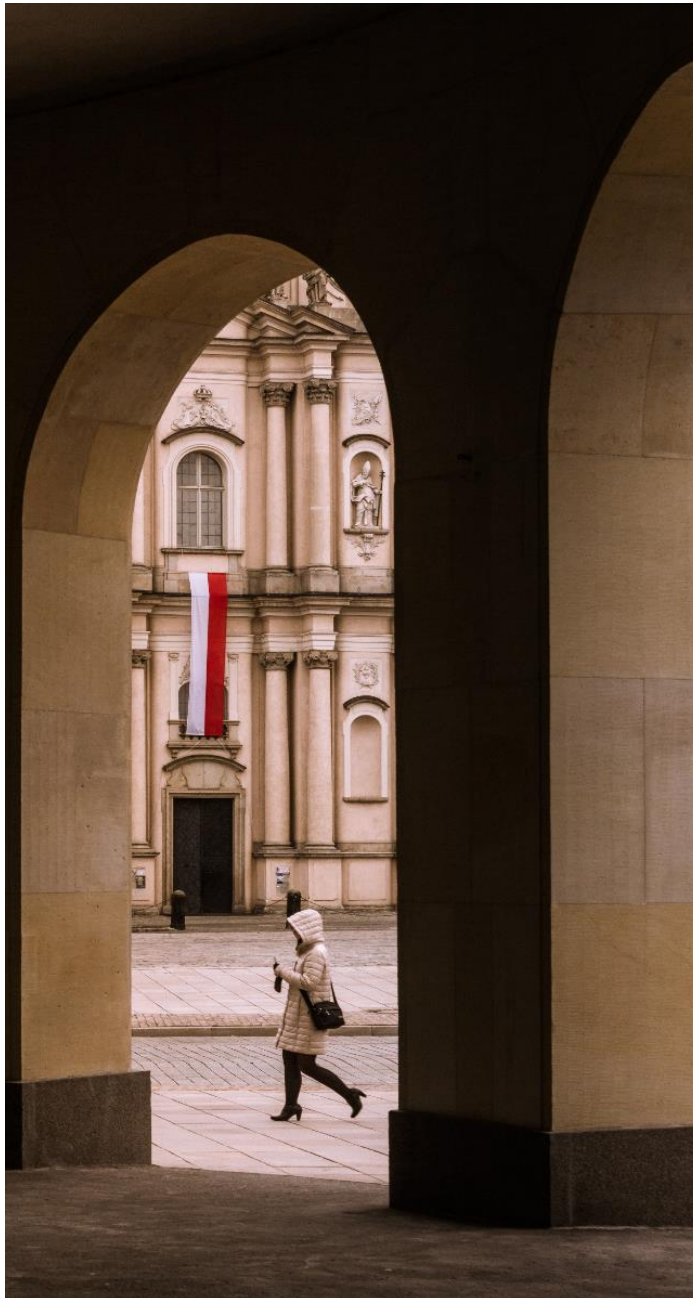

N=570

Badanie 2: Aktywność społeczno-polityczna młodych Polaków

- Jakie działania społeczno-polityczne młodzi Polacy podejmują częściej a jakie rzadziej? Jakie aktywności zamierzają podejmować w przyszłości?
- Zmierzone partycypację obywatelską i polityczną: zapytano młodych Polaków jak często podejmowali daną aktywność społeczno-polityczną w ciągu ostatnich trzech lat.
- W ten sposób zmierzono przeszłe działanie społeczno-polityczne.

Podsumowanie

Analiza tej najmłodszej grupy dorosłych Polaków wykazała, że najczęściej podejmowane przez nich działania, to:

1. Dyskutowanie z rodziną lub znajomymi na tematy społeczne/polityczne
2. Podpisywanie petycji
3. Zabieranie głosu w kwestiach społecznych/politycznych w mediach społecznościowych (np. w formie posta)

Należy jednak zwrócić uwagę na to, że nawet te najczęstsze zachowania partycypacyjne młodych Polaków są znacznie rzadsze, niż w przypadku starszych grup wiekowych.

Podpisywanie petycji, które wymaga niewielkiego wysiłku i jest najmniej wiążące (w porównaniu do innych działań), jest dość częste. Jednak zdecydowana większość młodych Polaków nadal nie angażuje się systematycznie w tego typu działania. Dotyczy to nawet mediów społecznościowych, które - jak się wydaje - powinny być zdominowane przez tę grupę wiekową.

Dyskutowanie na tematy społeczne/polityczne, choć jest najczęstszą aktywnością młodych Polaków w badanym obszarze, to jednak w porównaniu z całą, ogólnopolską próbą (starszymi grupami wiekowymi) jest dość rzadkie.

Podsumowanie

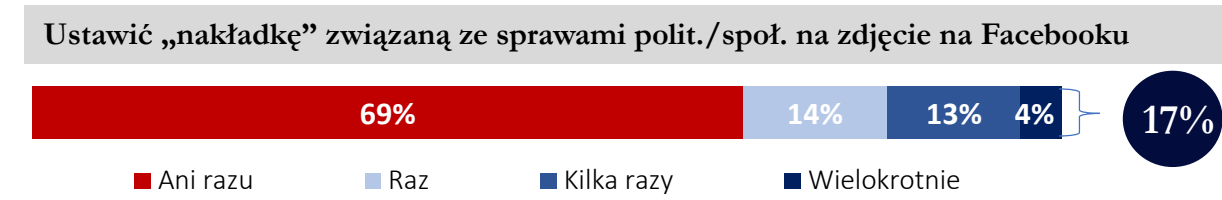
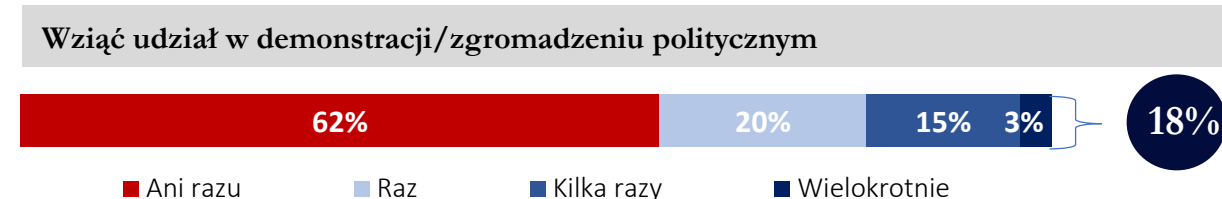
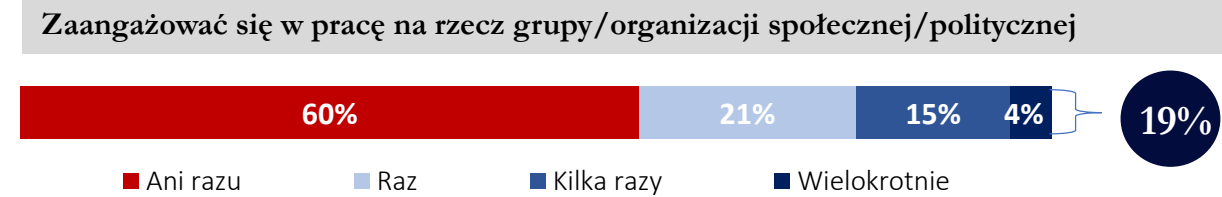
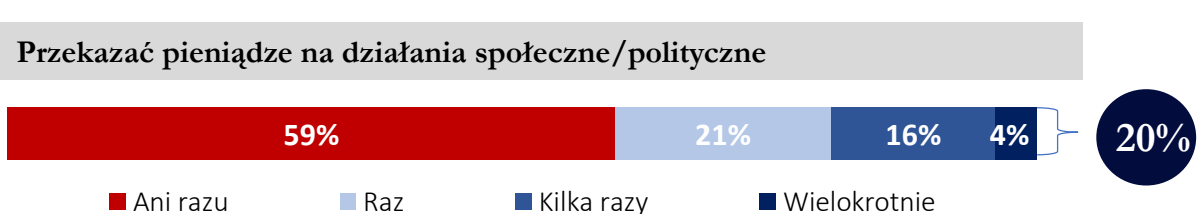
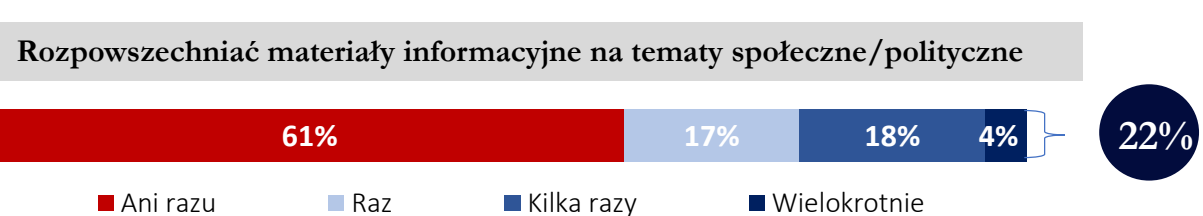
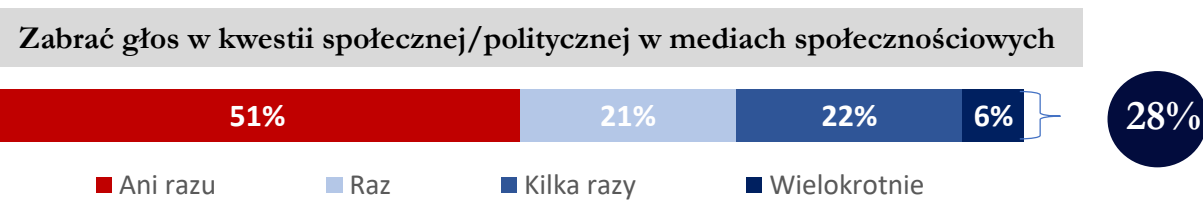
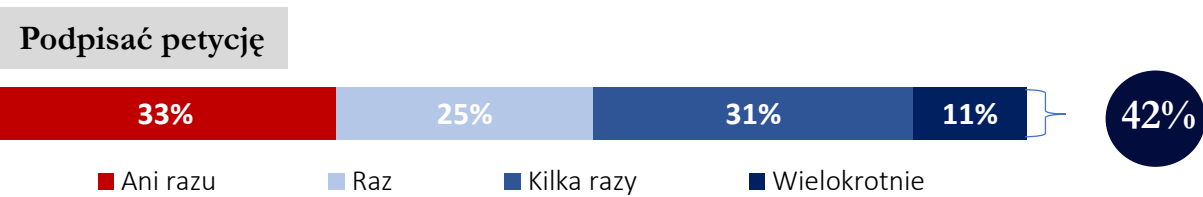
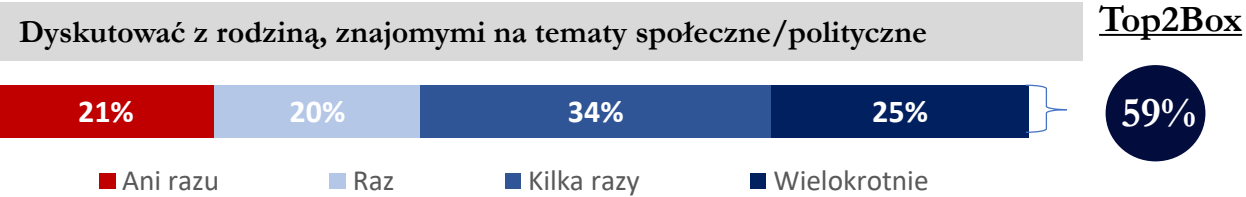

Wyniki badania wskazują, że aktywności, które są łączone z młodymi ludźmi - np. zaangażowanie polityczno-społeczne na Facebooku, czy udział w protestach - wcale nie są tak częste, jak mogłoby się wydawać.

U podłoża niewielkiej aktywności społeczno politycznej wśród młodych Polaków leży prawdopodobnie wiele czynników. Kwestię tę będziemy podejmować w kolejnych badaniach naszego projektu.

Podejmowane działania społeczno-polityczne

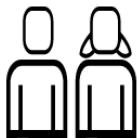
Jak często w ciągu ostatnich trzech lat zdarzyło się Panu/i podjąć następujące działania:

Czy i jakie różnice w aktywności społeczno-politycznej istnieją między młodymi Polkami a Polakami?

VS

Wyniki porównań między kobietami a mężczyznami wskazują, że mężczyźni istotnie częściej, niż kobiety biorą udział w takich aktywnościach, które wymagają publicznego brania udziału w życiu politycznym/społecznym czy też publicznego wyrażania swoich poglądów.

Mężczyźni istotnie częściej, niż kobiety zabierają głos w sprawach społecznych lub politycznych w mediach społecznościowych (odpowiedź "kilka razy": 26% u mężczyzn vs 17% u kobiet).

Kobiety rzadziej, niż mężczyźni ustawiają "nakładkę" na zdjęcie profilowe na Facebooku związaną ze sprawami politycznymi/społecznymi (odpowiedź "ani razu": 75% u kobiet, 64% u mężczyzn).

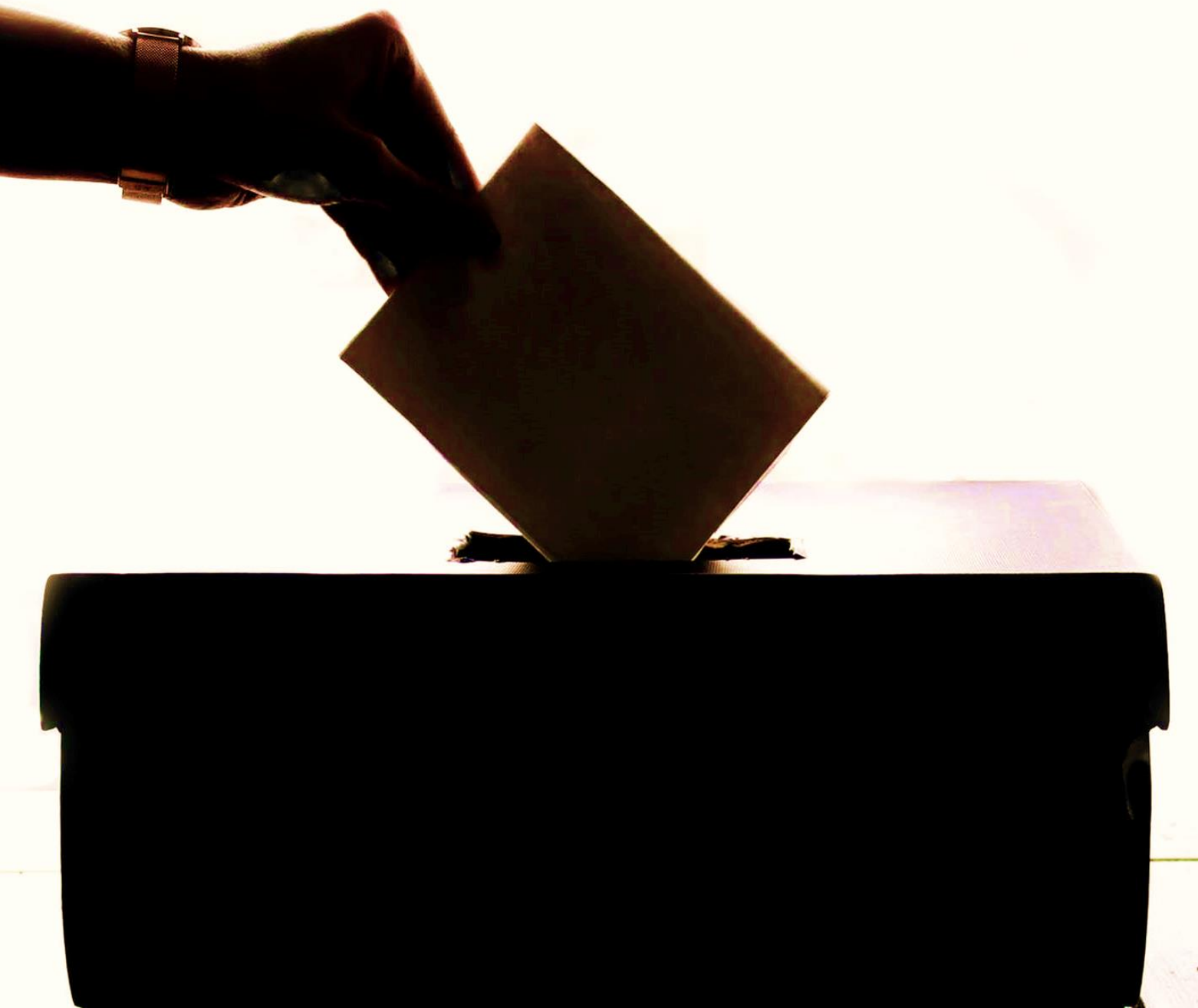

Mężczyźni istotnie częściej, niż kobiety biorą udział w demonstracjach lub zgromadzeniach politycznych (odpowiedź "kilka razy": 20% u mężczyzn vs 10% u kobiet).

Mężczyźni częściej, niż kobiety angażują się w pracę na rzecz grupy reprezentującej określone przekonania społeczno polityczne lub religijne (odpowiedź "kilka razy": 20% u mężczyzn, 10% u kobiet).

Nie odnotowano różnic między płciowymi w przypadku: **podpisywania petycji, dyskusowania z rodziną/znajomymi** na tematy społeczne/polityczne lub zbierania i przekazywania pieniędzy na cele społeczne/polityczne.

Zuzanna Molenda

Marta Marchlewska

pclab@psych.pan.pl

politicalcognition.psych.pan.pl/